



انتشارات دانشگاه لرستان

۱۲۰

فتوحات مسلمانان در ماوراءالنهر

نوشته

هیلتون گیب

ترجمه

دکتر محسن رحمانی

(عضو هیأت علمی دانشگاه لرستان)

سرشناسه	: گیپ، همیلتون، ۱۸۸۵-۱۹۷۱ (H.A. R. Gibb). Hamilton Alexander Rosskeen Gibb
عنوان و نام پدیدآور	: فتوحات مسلمانان در ماوراءالنهر نوشته: همیلتون گیپ، ترجمه: محسن رحمتی
مشخصات نشر	: خرم‌آباد، دانشگاه لرستان، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۲۵۹ص، مصور
فروست	: دانشگاه لرستان، ۱۲۰
شابک	ISBN: 978-600-6217-58-1
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: The Arab conquests in Central Asia, 1923
یادداشت	: کتاب حاضر تحت عنوان «فتوحات اعراب در کشورهای آسیای مرکزی» با ترجمه علی‌اعظم حیدری‌الاشتی توسط انتشارات شلفین در سال ۱۳۸۵ منتشر شده است.
کتاب‌نامه	: کتاب‌نامه: ص [۲۲۷] - ۲۳۴؛ همچنین به صورت زیرنویس
عنوان دیگ	: فتوحات اعراب در کشورهای آسیای مرکزی.
موضوع	: بخارا (ازبکستان) - تاریخ
موضوع	: Bukhoro (Uzbekistan) - History
موضوع	: ورهای اسلامی
موضوع	: Islamic countries
شناسه افزوده	: شماره م. س. ۱۳۵۱؛ مترجم
شناسه افزوده	: د. د. ۱۳۵۱؛ لرستان
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۶ - ۳۰۰ - ۹۴۹ DK
رده‌بندی دیویی	: ۹۵۸ / ۶
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۵۰۱۵۶۴۱



انتشارات دانشگاه لرستان

فتوحات مسلمانان در ماوراءالنهر

نوشته: همیلتون گیپ

ترجمه: دکتر محسن رحمتی (عضو هیأت علمی دانشگاه لرستان)

ویراستاران ادبی:

دکتر علی حیدری (عضو هیأت علمی دانشگاه لرستان)

مژگان رضایی‌پور (دبیر زبان انگلیسی)

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه، چاپ اول ۱۳۹۶

أمور رایانه‌ای و طرح جلد: سهیمه اسدزاده

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۱۷-۵۸-۱

بها: ۲۵۰۰۰۰ ریال

فهرست

صفحه	عنوان
۹	دیاچه
۱۱	مقدمه مترجم
۳۳	مقدمه مؤلف

فصل اول

موضوعات

۳۵	تاریخ کهن
۴۵	تقسیمات سیاسی
۵۴	منابع اسلامی

فصل دوم

نخستین فتوحات

۵۹	فتح تخارستان سفلی
۶۴	نخستین یورش به بخارا و سغد
۷۹	عقب‌نشینی مسلمانان

فصل سوم

فتوحات قتیبه

۹۶	استرداد تخارستان
۹۹	فتح بخارا
۱۰۷	استحکام و پیشروی
۱۳۵	لشکرکشی به ایالات سیحون

فصل چهارم حملة متقابل ترکان

۱۵۳		حملة متقابل ترکان
-----	-------	-------------------

فصل پنجم فتح دوباره ماوراءالنهر

۱۹۹		فتح دوباره ماوراءالنهر
۲۱۹		کتابنامه
۲۱۹		الف- منابع تالیف
۲۲۱		ب- منابع ترجمه
۲۲۷		پیوستها
۲۲۷		الف- فهرست نام والیان خراسان و ماوراءالنهر
۲۲۸		ب- سال شمار وقایع ماوراءالنهر
۲۳۸		ج- نامه غورک
۲۴۰		د- کتیبه اورخون
۲۴۷		ه- نقشه ها
۲۵۱		و- نمایه اشخاص
۲۵۷		ز- نمایه مکانها
۲۵۹		ح- نمایه قبایل

دیباچه

کتابی که پیش‌رو دارید، برگردان فارسی «فتوحات اعراب در آسیای مرکزی» نوشته همیلتون گیپ است. بیش از بیست سال پیش در حین تدوین رساله دکتری، مرا به این کتاب نیاز افتاد، با اندکی جستجو متوجه شدم که متن کتاب سال‌ها قبل به زبان پارسی برگردانده شده است. در حین مطالعه ترجمه فارسی مذکور، تناقضاتی با داده‌های منابع اصلی همچون طبری و بلاذری مشاهده کردم. از آنجایی که معلوم نبود این تناقض‌گویی مربوط به مؤلف است یا مترجم فارسی آن، راقم سطور ناچار شد با جستجو و بی‌پیری، نسخه‌ای از متن اصلی کتاب را تهیه کرده، به مقابله آن با داده‌های مورخان متقدم بپردازد. تعجب، معلوم شد که تناقضی بین منابع متقدم و نوشته‌های مؤلف کتاب وجود ندارد و همه آن تناقض‌ها و اختلافات در ترجمه فارسی آن رخ داده است. ضرورت مراجعه به محتویات این کتاب برای تدوین رساله، منجر به آن داشت تا متن اصلی را مطالعه و یک ترجمه مقدماتی، برای رفع نیاز خود تهیه کند. این مترجم جرقه را به ذهن نگارنده زد که خود به ترجمه مجدد این کتاب بپردازد. از همان زمان، کار را آغاز کرد و در اندک زمانی، نسخه اولیه ترجمه فارسی آن تهیه شد، اما لزوم کنترل مجدد متن و مقابله مجدد و افزایش متن فارسی، کار را به تأخیر انداخت؛ در این مدت هر از گاهی که فراغتی حاصل می‌شد، بعضی از کار انجام می‌شد و گاهی مشغله‌های فراوان (و ظاهراً مهم‌تر زندگی) مانع از تمرکز کامل نویسنده بر این کار می‌شد، ادامه کار را با مشکل مواجه می‌ساخت؛ لذا اتمام کار تا این زمان به تعویق افتاد. اکنون خدا را شاکریم که سرانجام توفیق اتمام این کار را به مترجم داد.

مرسوم است که نویسندگان با اعتراف به برخی لغزش‌های موجود در کتاب، از خوانندگان بخواهند تا با دیده اغماض بنگرند، ولی مترجم با تقدیم این کار (هرچند ناچیز) به پیرنگاه اهل فضل و ارباب دانش، ضمن اعتراف به وجود برخی نارسایی‌ها و نقایص در ترجمه کتاب و درخواستی بابت این موارد، رجاء واثق دارد که اهل فضل بر مترجم منت گذاشته، پس از مطالعه دقیق آن، انرش‌ها و سهوهای مترجم و نارسایی‌های متن را به هر طریق ممکن (اعم از اطلاع مستقیم به مترجم، اطلاع به دفتر انتشارات و یا با انتشار در جراید و نشریات) به مترجم برسانند؛ باشد که از این طریق، به تکمیل و ترمیم کیفیت ترجمه در چاپ‌های بعدی کمک نمایند.

احقر عبادالله

محسن رحمتی

ملایر - قلعه سیفیه / مهر ماه ۱۳۹۶